

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
(Μάθημα Κατεύθυνσης)

ΠΟΙΗΣΗ – ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

AΘHNA 2000

Υπεύθυνη Ομάδας

Δρ. Κοκκινάκη Νένα, Σχολική Σύμβουλος

Ομάδα Σύνταξης

Δρ. Γεωργιάδου Αγάθη, Φιλολόγος

Δρ. Δεληγιάννη Ευφροσύνη - Εριέττα, Φιλολόγος

Σπυροπούλου Χρύσα, Φιλολόγος

Χατζηδημητρίου-Παράσχου Σοφία, Φιλολόγος, Μετ. διπλ. Π.Α.

Ψωμαρά-Μανιατάκου Τζούλια, Φιλολόγος

Copyright (C) 2000: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας

Αδριανού 91, 105 56 Αθήνα

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή ανατύπωση ή φωτοτύπηση μέρους ή όλου του παρόντος βιβλίου, καθώς και η χρησιμοποίηση των ερωτήσεων που περιέχονται σ' αυτό σε σχολικά βοηθήματα ή για οποιοδήποτε άλλο σκοπό, χωρίς τη γραπτή άδεια του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
• ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	7

Α. ΠΟΙΗΣΗ

Διονύσιος Σολωμός	«Ο Κρητικός»	9
Γιάννης Ρίτσος	«Η Σονάτα του Σεληνόφωτος»	16

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ

Κωνσταντίνος Καβάφης	«Καισαρίων»	28
Κωνσταντίνος Καβάφης	«Ο Δαρείος»	34
Κωνσταντίνος Καβάφης	«Μελαγχολία του Ιάσωνος Κλεάνδρου...»	39
Κώστας Καρυωτάκης	«Μικρή Ασυμφωνία εις Α Μείζον»	41
Μαρία Πολυδούρη	«Μόνο γιατί μ' αγάπησες»	44
Γιάννης Σκαρίμπας	«Χορός Συρτός»	48
Μίλτος Σαχτούρης	«Ο Ελεγκτής»	53
Μανόλης Αναγνωστάκης	«Επίλογος»	56
Νίκος Εγγονόπουλος	«Ποίηση 1948»	58
Μανόλης Αναγνωστάκης	«Στο Νίκο Ε... 1949»	61
Οδυσσεύς Ελύτης	«Μικρή Πράσινη Θάλασσα»	63
Γιώργης Παυλόπουλος	«Τα Αντικλείδια»	66

Η ΠΟΙΗΤΡΙΑ ΚΙΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ	69
«Ο Πληθοντικός Αριθμός»	70
«Τα Πάθη της Βροχής»	72
«Σημείο Αναγνωρίσεως»	76
«Σκόνη»	80
«Κονιάκ Μηδέν Αστέρων»	83
«Γας Ομφαλός»	87

B. ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Γεώργιος Βιζυηνός	« <i>Το Αμάρτημα της Μητρός μου</i> »	92
Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης	« <i>Όνειρο στο Κόμα</i> »	107
Στρατής Δούκας	« <i>Ιστορία ενός Αιχμαλώτου</i> ».....	117
Γιώργος Ιωάννου	« <i>Σελίδες του Γιώργου Ιωάννου</i> ».....	127
• ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		151

Φωτογραφία Εξωφύλλου: Ν. Εγγονόπουλος, *Οι δύο αδελφοί Ύπνος και Θάνατος*, 1963.
Λάδι σε μουσαμά.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με τα τελευταία βιβλία αξιολόγησης των μαθητών ολοκληρώνεται μια σημαντική προσπάθεια του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας, στόχος της οποίας ήταν η εκπόνηση και διάδοση νέων μεθόδων αξιολόγησης των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου. Στο πλαίσιο της εκπονήθηκαν τα τρία τελευταία χρόνια δεκάδες βιβλίων που καλύπτουν το σύνολο σχεδόν των μαθημάτων, τα οποία διδάσκονται στο Λύκειο. Τα βιβλία αυτά περιέχουν οδηγίες μεθοδολογίας σχετικές με την αξιολόγηση των μαθητών, παραδείγματα ερωτήσεων διαφόρων τύπων, υποδείγματα εξεταστικών δοκιμασιών, θέματα συνθετικών - δημιουργικών εργασιών και άλλα χρήσιμα στοιχεία για τους εκπαιδευτικούς.

Το έντυπο αυτό υλικό συνοδεύτηκε από την παραγωγή ανάλογου ηλεκτρονικού υλικού, από τη δημιουργία Τράπεζας Θεμάτων και από πολυάριθμες επιμορφωτικές δραστηριότητες σχετικές με την αξιολόγηση των μαθητών.

Η παραπάνω προσπάθεια δεν είχε σκοπό να επιβάλει ένα συγκεκριμένο τρόπο αξιολόγησης ούτε να αυξήσει το φόρτο εργασίας διδασκόντων και διδασκομένων, όπως ισχυρίστηκαν ορισμένοι. Επιδίωξε να ενημερώσει τους καθηγητές για τις σύγχρονες εξεταστικές μεθόδους, να τους δώσει πρακτικά παραδείγματα εφαρμογής τους, να τους προβληματίσει γύρω από τα θέματα αυτά και να τους παράσχει ερεθίσματα για αυτομόρφωση. Πιστεύουμε ότι με το έργο μας συμβάλαμε στη διεύρυνση της δυνατότητας των διδασκόντων να επιλέγουν οι ίδιοι τη μέθοδο που θεωρούν πιο κατάλληλη για την αξιολόγηση των μαθητών τους και βοηθήσαμε στην αύξηση της παιδαγωγικής τους αυτονομίας.

Πεποίθησή μας είναι πως όλα αυτά άλλαξαν το τοπίο στον τομέα της αξιολόγησης των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου, έφεραν νέο πνεύμα και άρχισαν να τροποποιούν σταδιακά ξεπερασμένες αντιλήψεις και τακτικές που κυριάρχησαν επί πολλά χρόνια στο Ελληνικό σχολείο. Τα θετικά σχόλια που εκφράστηκαν από το σύνολο σχεδόν των επιστημονικών και εκπαιδευτικών φορέων για τα θέματα των εξετάσεων του περασμένου Ιουνίου, τα οποία διαμορφώθηκαν με βάση το πνεύμα και τη μεθοδολογία της αντίστοιχης εργασίας του Κ.Ε.Ε., επιβεβαιώνουν όσα προαναφέρθηκαν.

Η κριτική που είχε αρχικά ασκηθεί για το έργο μας περιορίζεται συνεχώς, ενώ αυξάνει καθημερινά η αποδοχή του από την εκπαιδευτική κοινότητα και η αναγνώρισή του. Σ' αυτό συνέβαλε ασφαλώς και η βελτίωση του υποστηρικτικού υλικού που παράγεται από το Κ.Ε.Ε., η οποία οφείλεται, μεταξύ άλλων, και στις παρατηρήσεις και υποδείξεις των διδασκόντων στα Ενιαία Λύκεια. Η συνειδητοποίηση, τέλος, του τρόπου με τον οποίο πρέπει να χρησιμοποιείται το υλικό αυτό στη διδακτική πράξη και ο περιορισμός των σφαλμάτων που διαπράχθηκαν στην αρχή (μηχανική αναπαραγωγή πλήθους ερωτήσεων, υπέρμετρη αύξηση της εργασίας των μαθητών, απουσία εναλλακτικών τρόπων αξιολόγησης κτλ.) οδήγησαν σε πολύ θετικά αποτελέσματα, τα οποία όσο περνά ο καιρός θα γίνονται εμφανέστερα.

Η διαπίστωση αυτή μας ενισχύει να συνεχίσουμε την προσπάθειά μας και να την επεκτείνουμε, εκπονώντας ανάλογο υλικό και για άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες, εφόσον εξασφαλιστούν οι απαραίτητες οικονομικές και λοιπές προϋποθέσεις.

Τελειώνοντας, επιθυμώ να ευχαριστήσω όλους τους συνεργάτες μου στο Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, οι οποίοι εργάστηκαν αφιλοκερδώς, με αφοσίωση και σπάνιο ζήλο και επιτέλεσαν κάτω από δύσκολες συνθήκες σημαντικό έργο. Ευχαριστώ ακόμη όλους τους εκπαιδευτικούς που με ποικίλους τρόπους στήριξαν την προσπάθειά μας και βοήθησαν στην επιτυχία της. Ξέχωρες ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω στις δακτυλογράφους του Κ.Ε.Ε, στο τεχνικό προσωπικό του, στον Προϊστάμενο της Γραμματείας του κ. Γεώργιο Κορκόντζηλα και στους εκδότες που συνεργάστηκαν μαζί μας από το 1997 μέχρι σήμερα.

Αθήνα, Ιούνιος 2000

Καθηγητής Μιχάλης Κασσωτάκης
Πρόεδρος του Δ.Σ. του Κ.Ε.Ε.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το συγκεκριμένο τεύχος, ακολουθώντας τη σειρά των βιβλίων που αναφέρονται στην αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου, συνεχίζει την υποστήριξη του μαθήματος των Νέων Ελληνικών και συγκεκριμένα του μαθήματος *Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ' Λυκείου Κατεύθυνσης*, το οποίο «ως ανεξάρτητο μάθημα διαφοροποιείται από τα *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* που διδάσκονται στα Νέα Ελληνικά της Γενικής Παιδείας». Η κύρια διαφοροποίησή του συνίσταται στην καθιέρωση της διδασκαλίας της εκτενούς σύνθεσης, μέσα από την οποία μπορεί πληρέστερα να επιτευχθεί η στενότερη γνωριμία με ένα συγγραφέα ή ποιητή και παράλληλα με μια εποχή.

Επιδίωξη των συναδέλφων που εργάστηκαν στο τεύχος αυτό ήταν να καλύψουν τους διδακτικούς στόχους, όπως αυτοί καθορίζονται στο Πρόγραμμα Σπουδών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, και να συντάξουν σαφή και απλά στη διατύπωσή τους ερωτήματα διαφορετικού βαθμού δυσκολίας, τα οποία να ακολουθούν την προβλεπόμενη από το Π.Δ. 246/98 κατηγοριοποίηση. Οι συγγραφείς του τεύχους έλαβαν υπόψη τους τόσο τα συνοδευτικά κείμενα του Παραρτήματος, όσο και τις ερωτήσεις που προτείνονται στο σχολικό εγχειρίδιο. Ακολουθώντας τη συγκεκριμένη κατηγοριοποίηση κατένειμαν τις ερωτήσεις τους σε:

- α) ερωτήσεις που αναφέρονται στο συγγραφέα, το λογοτεχνικό περιβάλλον και την εποχή του (που να προκύπτουν όμως μέσα από το ίδιο το εξεταζόμενο κείμενο)
- β) ερωτήσεις που σχετίζονται με τη δομή και τους εκφραστικούς τρόπους του κειμένου, καθώς και ερωτήσεις, που αναφέρονται σε κριτικές απόψεις για το συγγραφέα και το έργο του και επαληθεύονται μέσα από το κείμενο
- γ) ερωτήσεις που αναφέρονται στην κατανόηση και κριτική αντιμετώπιση του κειμένου ή το σχολιασμό στίχων και
- δ) ερωτήσεις βασισμένες σε αδιδακτα κείμενα συναφή σε θέματα μορφής και περιεχομένου με το εξεταζόμενο.

Σημειώνεται ότι στην πεζογραφία οι ερωτήσεις της κατηγορίας (β) και (γ) δίδονται κατά ενότητες, όπως αυτές διαμορφώνονται μέσα στο κείμενο, ενώ για την ποίηση τα κείμενα αντιμετωπίστηκαν σ υ ν θ ε τ ι κ ά και όχι κατά ενότητες.

Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι τόσο τα παραδείγματα κριτηρίων αξιολόγησης όσο και οι εργασίες και τα ίδια τα ερωτήματα είναι εντελώς ενδεικτικά. Η διδασκαλία της Λογοτεχνίας μέσω της ερμηνευτικής μεθόδου, που προϋποθέτει τη συνεργασία διδασκόντων και διδασκομένων με στόχο τη συνάντηση μαθητή - αναγνώστη και κειμένου, ανοίγει το δρόμο για ποικιλότητα αντίληψης τόσο του περιεχομένου, όσο και του αισθητικού κόσμου του κειμένου. Είναι επόμενο ότι τα ερωτήματα που προτείνονται δεν είναι τα μοναδικά. Η μοναδικότητα άλλωστε της Λογοτεχνίας δε συνίσταται παρά στον πλουραλισμό και την ποικιλία των ερμηνευτικών εκδοχών. *Δεν είναι δεσμευτικό για κανένα συνάδελφο να χρησιμοποιήσει τα συγκεκριμένα ερωτήματα, αρκεί να επιλέγει εκείνα που θα του χρησιμεύουν στις διδακτικές του ανάγκες.*

Η Ομάδα Σύνταξης εκφράζει την ελπίδα ότι το υλικό που παρέχεται στο τεύχος αυτό θα βοηθήσει στην καθημερινή πράξη αποτελώντας παράλληλα κίνητρο για ανάληψη πρωτοβουλιών από τους διδάσκοντες, όπως φάνηκε από τη μέχρι σήμερα εμπειρία. Η Ομάδα Σύνταξης ευχαριστεί επίσης τους συναδέλφους που είχαν την καλοσύνη με τις παρατηρήσεις τους να βοηθήσουν στη βελτίωση της εργασίας τους.

Η Ομάδα Σύνταξης